

Handläggare
Linn Karlsson
Telefon: 08-508 889 98

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 14 juni 2022

Ärende 8

Svar på skrivelse om organisationer som stöttar ukrainska flyktingar

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Arbetsmarknadsförvaltningen har mottagit en skrivelse från Salar Rashid (S) m.fl., Rashid Mohammed (V) m.fl., och Lisa Palm (Fi). Enligt EU:s massflyktsdirektiv betraktas de ukrainska flyktingarnas vistelse som temporär i Sverige. Ukrainska flyktingar omfattas av lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och har därmed inte rätt till samhällsorientering, sfi eller vuxenutbildning. Frågeställarna lyfter fyra frågor om hur staden kan skapa en meningsfull tillvaro för vuxna flyktingar från Ukraina som inte erbjuds andra sociala insatser av kommunen.

Staten har det huvudsakliga ansvaret för mottagande av asylsökande och de personer som omfattas av massflyktsdirektivet. Det är dock viktigt att staden och arbetsmarknadsförvaltningen bidrar till att sprida information om de delar som ukrainska flyktingar har rätt till, det vill säga rätt till förskola, skola samt arbetsmarknadsrelaterade insatser. Tillsammans med andra förvaltningar kommer arbetsmarknadsförvaltningen se över vilka möjligheter till allmän samhällsinformation som kan spridas via Welcome House till ukrainare. Eftersom ukrainare inte har rätt till sfi är samverkan med folkbildningen extra viktig. Etableringscentrum har pågående kontakt med Folkbildningsrådet som är länken till de olika studieförbunden. Samarbetet handlar om att kunna hänvisa rätt och informera om varandras insatser.

Etableringscentrum har fått i uppdrag att bistå de ukrainare som har fått arbets- och uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet med kompetenskartläggning, information om validering, jobbmatchning, arbetsförberedande aktiviteter och föreningsaktiviteter.

Etableringscentrum har samarbete med drygt 100 föreningar. Vad gäller ytterligare insatser tillsammans med föreningar, genom exempelvis IOP, har förvaltningen inga planer på att genomföra en

extra översyn av IOP:er med anledning av situationen i Ukraina utöver den årliga översynen som görs. Förvaltningen undersöker dock olika alternativ till samordning av och eventuellt ekonomiskt stöd från de ideella insatser som görs för de som drabbats av kriget i Ukraina.

Förvaltningen följer aktuella lagförslag, myndigheters uppdrag och händelser som kan påverka förvaltningens arbete och som behöver lyftas till nämnden. Under tiden arbetar förvaltningen utifrån befintliga strukturer och beprövade arbetssätt samt etablerar samverkan med andra aktörer när så behövs för att stötta ukrainare. Samtidigt behöver förvaltningen beakta vad som är förenligt med kommunallagen och likställighetsprincipen i arbetet med att genomföra insatser för ukrainare. Detta för att inte skapa undanträngningseffekter för andra personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsnämnden föreslås hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på skrivelsen.

Bakgrund

EU:s medlemsstater beslutade att aktivera massflyktsdirektivet den 4 mars 2022. Syftet med massflyktsdirektivet är att avlasta asylsystemet. Direktivet innebär att ukrainska medborgare, statslösa personer med skydd i Ukraina samt familjemedlemmar till dessa personer kan få omedelbart skydd i Sverige. Upphållstillståndet är tillfälligt och gäller från den dag beslut fattas till och med den 4 mars 2023, därefter kan personen ansöka om förlängning i max ytterligare två år. Ukrainska flyktingar omfattas av lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och har inte rätt till samhällsorientering, sfi eller vuxenutbildning. Frågeställarna lyfter fyra frågor om hur staden kan skapa en meningsfull tillvaro för vuxna flyktingar från Ukraina som inte erbjuds andra sociala insatser av kommunen.

Ärendet

Arbetsmarknadsförvaltningen har mottagit en skrivelse från Salar Rashid (S) m.fl., Rashid Mohammed (V) m.fl., och Lisa Palm (Fi). Enligt EU:s massflyktsdirektiv betraktas de ukrainska flyktingarnas vistelse som temporär i Sverige. Ukrainska flyktingar omfattas av lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl och har därmed inte rätt till samhällsorientering, sfi eller vuxenutbildning.

Frågeställarna lyfter följande fyra frågor om hur staden kan skapa en meningsfull tillvaro för vuxna flyktingar från Ukraina som inte erbjuds andra sociala insatser av kommunen:

- Vilka studieförbund, samt andra frivilligorganisationer, har staden initierat samverka med för att ge stöd åt ukrainska flyktingars svenskundervisning och samhällsorientering?
- Vilka medel har staden och arbetsmarknadsförvaltningen allokerat för att stötta ukrainska flyktingars svenskundervisning och samhällsorientering?
- Avser arbetsmarknadsförvaltningen genomföra en översyn gällande aktuella IOP:er inom etablering och integration av nyanlända i ljuset av den nuvarande flyktingsituationen?
- Vilka åtgärder och insatser anser förvaltningen att nämnden bör ta ställning till, för att stötta ukrainska flyktingars etablering och integration?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben på arbetsmarknadsförvaltningen.

Arbetsmarknadsförvaltningens svar och förslag

Statens ansvar och uppdrag

Staten har det huvudsakliga ansvaret för mottagande av asylsökande och de personer som omfattas av massflyktsdirektivet. Den som får uppehållstillstånd som massflykting omfattas av lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och har samma rätt som asylsökande gällande boende, skola, ekonomiskt och annat stöd samt hälso- och sjukvård. Personer från Ukraina som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har rätt att arbeta i Sverige och har därmed också möjlighet att skriva in sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Massflyktingar, liksom asylsökande, skrivs dock inte in på Etableringsprogrammet och har inte rätt till kommunal vuxenutbildning, sfi eller samhällsorientering.

Regeringen har gett i uppdrag till Migrationsverket att tillhandahålla en obligatorisk samhällsintroduktion till personer som omfattas av massflyktsdirektivet. Informationen ska bland annat handla om hur den svenska arbetsmarknaden fungerar och vikten av egen försörjning. Regeringen har även beslutat om en ändring i förordningen (2015:521) om statsbidrag till särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare som innebär att statsbidraget kan användas till personer som beviljats uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet. Ukrainare kan därför erbjudas folkbildningsinsatsen Svenska från dag ett som bedrivs av studieförbund och folkhögskolor. Riksdagen har beslutat om att tillföra 60 miljoner kronor till insatsen. I sin tur har Folkbildningsrådet beslutat om att fördela cirka 90 miljoner kronor för Svenska från dag ett till studieförbund och folkhögskolor under år 2022.

Staden och arbetsmarknadsförvaltningens uppdrag

Welcome House är stadens väg in för nyanlända och välkomnar även de ukrainare som har fått uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet. Här lämnas bland annat information om vad ukrainska flyktingar har rätt till, det vill säga rätt till förskola, skola samt olika typer av sociala och arbetsmarknadsrelaterade insatser. Arbetsmarknadsförvaltningen, socialförvaltningen, stadsdelsförvaltningarna och övriga aktörer som kommer i kontakt med målgruppen, ser nu över vilka möjligheter till allmän samhällsinformation som Welcome House kan sprida på exempelvis bostadsanläggningar och öppna förskolor.

Etableringscentrum, arbetsmarknadsförvaltningens verksamhet i Welcome House, bistår de ukrainare som har fått arbets- och uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet med kompetenskartläggning, information om validering, jobbmatchning, arbetsförberedande aktiviteter och föreningsaktiviteter. Däremot är det i första hand Arbetsförmedlingen som har ansvaret för insatser mot arbetslöshet där arbetsmarknadsförvaltningens insatser ska ses som ett komplement. Eftersom ukrainare inte har rätt till sfi är samverkan med folkbildningen extra viktig. Etableringscentrum har ett pågående samarbete med Folkbildningsrådet som är länken till de olika studieförbunden. Samarbetet handlar bland annat om att hänvisa rätt och att bättre informera om varandras insatser. Etableringscentrum har fått kontaktuppgifter från Folkbildningsrådet till alla studieförbund och folkhögskolor som erbjuder Svenska från dag ett och hänvisar de personer som vill lära sig svenska dit. Arbetsmarknadsförvaltningen undersöker även om jobbspår kan tillföras studieförbundens svenskundervisning.

Socialförvaltningens enhet Intro Stockholm har utsett två samhällsvägledare och Etableringscentrum har utsett två jobbcoacher, en föreningsamordnare, en studie- och yrkesvägledare samt en samordnare på halvtid som tillsammans bildar en Ukrainagrupp på Welcome House. Gruppen ger samhällsvägledning och arbetsmarknadsrelaterat stöd till ukrainska flyktingar. Arbetsmarknadsförvaltningen har beredskap att omfördela resurser inom förvaltningen för att förstärka det arbetsmarknadsrelaterade stödet vid ett eventuellt ökat inflöde. Förvaltningen bevakar även kommande ESF-utlysningar som är riktad till organisationers arbete med mottagande och etablering av ukrainska flyktingar.

Etableringscentrum har ett brett och etablerat samarbete med drygt 100 föreningar. Ytterligare samarbeten har inletts med exempelvis Nordic Ukraine Forum, Just Arrived, Volontärbyrån,

Stadsmissionen och Kulturforum i syfte att få kännedom om varandras verksamheter, hitta samarbetsformer och få till ömsesidig informationsspridning. Exempelvis har Nordic Ukraine Forum hjälp till med att översätta foldrar och material om Welcome House till ukrainska samt hjälpt till att sprida informationen.

Etableringscentrum har även vänt sig till Nordic Ukraine Forum för att undersöka hur ukrainare kan nås, om organisationen känner till nätverk som finns för ukrainska kvinnor eller andra kanaler som kan användas. Vad gäller ytterligare insatser tillsammans med föreningar, genom exempelvis IOP, har förvaltningen inga planer på att genomföra en extra översyn av IOP:er med anledning av situationen i Ukraina utöver den årliga översynen som görs. Förvaltningen undersöker dock olika alternativ till samordning av och eventuellt ekonomiskt stöd till de ideella insatser som görs för de som drabbats av kriget i Ukraina.

I initiativärendet Flyktingmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina, KS 2022/382, föreslås att arbetsmarknadsnämnden får en budgetjustering om 4 mnkr för att förstärka befintliga insatser med jobbmatchning och föreningssamordning på Etableringscentrum samt med integrationspakten arbete. Därtill föreslås kulturnämnden att få en förstärkning på 4 mnkr för att i nära samarbete med arbetsmarknadsnämnden, föra vidare arbete med studieförbundens språkcirklar och undervisning i svenska. Utifrån detta kommer Etableringscentrum fortsätta arbetet med att ingå samverkan med folkbildningen kring Svenska från dag ett samt stärka de befintliga insatser som behövs.

Regeringen har tagit fram ett lagrådsförslag som föreslår att Migrationsverket ska få anvisa en kommun att ordna boende för personer med uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 vilket kommer påverka stadens arbete med ukrainare. Kommunerna ska få ekonomisk ersättning för att anordna boende och ta emot dessa personer men i dagsläget är det inte klart hur ersättningen ska utformas och vad den ska omfatta.

Händelseutvecklingen i Ukraina är svår att förutspå och detaljer om hur mottagandet ska fungera i Sverige och kommunerna bereds av statliga myndigheter. Förvaltningen följer aktuella lagförslag, myndigheters uppdrag och händelser som kan påverka förvaltningens arbete och som behöver lyftas till nämnden. Under tiden arbetar förvaltningen i befintliga strukturer och med beprövade arbetssätt samt utvecklar samverkan med andra aktörer när så behövs för att stötta ukrainare. Samtidigt behöver förvaltningen beakta vad som är förenligt med kommunallagen och

likställighetsprincipen i arbetet med att genomföra insatser för ukrainare. Detta för att inte skapa undanträngningseffekter för andra personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsnämnden föreslås hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på skrivelsen.

Karina Uddén
arbetsmarknadsdirektör
arbetsmarknadsförvaltningen

Anders Nordborg
utvecklingschef
arbetsmarknadsförvaltningen

Bilaga

1. Skrivelse om organisationer som stöttar ukrainska flyktingar.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karina Uddén, Arbetsmarknadsdirektör	2022-06-08
Anders Nordborg, Utvecklingschef	2022-06-08